

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

De Sacramentis

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1650

Cap. 11. Ex duabus voluntatibus ministri materialiter, vel formaliter, contrarijs vtra præualeat. Traditur regula applicabilis ad omnes actus obligatorios.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38948

C A P V T. XI.

*Ex duabus voluntatibus mini-
stri materialiter, vel forma-
liter contrarijs vtra praeua-
leat. Traditur regula appli-
cabilis ad omnes actus obli-
gatorios.*

126 **N**on potest quis
velle simul duo
contradictoria explicitè; po-
test tamen velle duo, quæ re
ipsa sunt contradictoria. Ut
ex g. potest simul velle non
sumere medicinam noxiam,
& sumere istam, quæ re ipsa,
quamuis eo inscio, est noxia.
Ita ergò potest contingere in
Sacramentis, in contractibus
&c. Ex g. Abissini simul vole-
I 2 bant

lebant inire verum matrimo-
nium, & simul volebant inire
contractum dirimibilem, qui
non est verum matrimonium.
Rursus potest quis habere
duas voluntates etiam de duo-
bus cōtradietorijs formaliter,
sed illas pro diuerso tempore.
Ut ex g. potest aliquis nunc
velle nunquam vouere, & po-
steà oblitus huius voluntatis
(nā si est memor cessat omnis
difficultas) potest vouere.

127 His suppositis, quæren-
da est regula ad dignoscendū
vtra voluntas ex duabus con-
trarijs debeat habere effe-
ctum. Primò certum est in
ordine ad effectus phisicos
producēdos semper præuale-
re voluntatē executiuam, quæ
nimirum habet pro obiecto

hoc

hoc aliquid, absoluta ab omni
conditione, & exceptione.
Ex g. comedens habeat duas
voluntates, alteram longè in-
tensiolem, & firmiorem non
comedendi venenum, alte-
ram tenuiorem comedendi
hunc cibum; hæc tamen se-
cunda præualet in ordine ad
effectum physicum, & proin-
de facit vt hic cibus re ipsa
comedatur, quamuis sit ve-
nenum; Quia hæc versatur
circa singulare designatum,
& cadens hic & nunc sub ex-
perientiam, illa verò altera
voluntas versatur circà prædi-
tum aliquod non patens hic
& nunc operanti. Secus con-
tingit in ordine ad effectus
morales, nam, qui vellet eme-
re hunc cibum putans esse bo-

num, si postea inueniret id esse toxicum, iustè diceret emptionem, tanquam ortam ex errore in causà motiua, fuisse irritam.

128 Ratio disparitatis à priori est, quia si effectus phisici non sequerentur quando voluntas executiua oritur ex errore, vtique certificaremur de quacumque re abditissima videndo an sequatur effectus imperatus à voluntate habente rem illam abditā pro motiuo vel eandem apponente pro conditione; Et ideò natura nolens dare nobis hanc scientiam indebitam, noluit voluntatem executiuam aut fieri irritam ex errore, aut esse capacem conditionis. At effectus morales, hoc est obligationes

tionem, non cadunt sub experientiam nostram, ideòque potius ex præscita veritate motiui vel cõditionis colligimus obligationem esse ortã, quàm vice versa ex orta obligatione colligamus veritatem conditionis appositæ. Quocircà remoto prædicto absurdo quod sequeretur in effectibus physicis, æquum fuit vt possemus disponere plenè voluntariè de rebus nostris, ac proinde non ex errore, & sub qualibet conditione nobis grata. Hoc posito statuendæ sunt aliquæ regulæ ad dignoscendum vtra ex duabus voluntatibus contrarijs præualeat in ordine ad effectus morales.

129 Quãtum spectat ad voluntates simultaneas, mate-

I 4. riali-

rialiter oppositas, dicunt aliqui viri docti, inter illas eam prævalere quam retineremus si pateret nobis oppositio inter illa obiecta. Quam veritatem conditionatam dicunt non esse quid contingens distinctum hic & nunc ab omni veritate absoluta, sed esse quid notum Deo partim per scientiam visionis de eo quod datur de facto; partim per scientiam simplicis intelligentiæ de necessaria connexione huius veritatis absolutæ cum illa conditionata; & non aliquod obiectum ab eo scitum per solam scientiam mediam. Obiectum enim scientiæ mediæ non est id quod volumus, sed quod vellemus, ac proinde non fundat neque meritum, neque ius, neque obli-

obligationem, sed fundaret. Aiunt ergò, hanc veritatem cōditionatam esse aliquid necessariò connexum cum ipsa entitate præsenti harum voluntatum, quas habeo. Quicumque enim eas penetraret, & comprehenderet, sciret vtrā illarum ego essem retenturus in eo casu.

130 Sed hæc regula neque videtur vera, nec utilis quamquā esset vera. Nō quidē vera quia, vt fatentur auctores, qui eā tradūt, possum ego esse magis inclinatus in actu primo ad id, quod respuo in actu secūdo; hæc enim est natura libertatis. Fac ergo Abissinum, ex. g. magis inclinari in actu primo ad ineundum matrimonium verum, quàm ad non ineun-

I s dum

dum contractum indissolubilem; Ex alia parte magis affici in actu secundo ad hoc, quam ad illud; Rogo in quonam fundari poterit tunc ea veritas conditionata, quod alteram partem eligeret si sciret hæc duo obiecta esse incōpossibilia? Non quidem in maiore inclinatione actus primi; Nā sicut ea non obstante magis nūc propendet in actu secundo ad alteram partē, ita similis victoria potuisset esse in illo casu; Neq. pariter in maiori affectu actus secūdi quia hic excessus non solū fuit liber sed inuersimilis supposito excessu opposito in actu primo. Inuersimile autem aliquod quod liberè contingit in vno casu, non est necesse, imò neq. est verisimile

simile vt eueniat in casu di-
uerso. Aliòquin eò quod quis
operetur contrà maiorem in-
clinationem in vno instāti, de-
beret esse necessariò idem fa-
cturus per totam aternitatem;
quod tamē ne verisimile qui-
dem est. Ergò si Abissinus ha-
buisset alias cognitiones, per
quas nouisset impossibili-
tatem horum obiectorum, for-
tasse prætulisset coniugium
negationi vinculi indissolu-
bilis; Neque opposita senten-
tia affirmans de contrario nõ
tātũm verisimilitudinem, sed
certitudinem, potest vllò ar-
gumento probari. Eaque null-
tò euidentiũs impugnatur in
ordinē ad duas volũtates op-
positas non cõexistentes, de
quibus infra, in ordine ad

l. 6. quas

quas pariter eam doctrinam applicant prædicti Auctores. Ex eo enim quod quis talem voluntatem elicuerit vno tempore, nulla necessitas confurgit alicuius exercitij in alio tempore: cum liberum arbitrium sit vertibile vsque ad mortem.

131 Rursus ea regula, si esset vera, esset parùm utilis, ut diximus; nam ea veritas conditionata non est aliquod nobis patens per se, sed fundatur in aliquo alio prædicato absoluto eiusmodi voluntatum. Melius est ergo assignare pro regula hoc ipsum prædicatū absolutum quodcumque illud sit quippe & prius, & notius. Verior regula videtur esse, eam volitionem præualere, quæ magis amat suum obiectum

Etum excessu appetitiuo. Videtur enim natura eo modo debuisse constituere efficaciam harum voluntatum, quem vnusquisque prudens vellet. Quilibet autem prudens vellet ita constitutum, vt si ipse per errorem eligit duo obiecta impossibilia, illud re ipsa assequatur, quod appetitiuè magis amat; nam hoc modo magis fit secundum eius voluntatem.

132 Ex hoc fundamento potest aliquo modo nasci veritas illa conditionalis, quam pro regula statuebant Auctores supra indicati. Et hoc in duplici sensu. Alter est non quidem ex certitudine, sed ex quadam generali presumptione. Nam plerumque solet contin-

tin-

tingere, vt ex duobus obie-
ctis amatis, si postea apparet
eorum impossibilitas, il-
lud præligatur quod magis
amabatur appetitiuè. Alter
sensus est non solum verifimi-
lis, sed necessarius; scilicet, si
contigisset vt amanti magis
appetitiuè A. quam B. fuis-
set propositum: *si alterum*
horum esset relinquendum utrum
velles relinquere & is in sensu
composito cum illo duplici a-
more non posset habere affe-
ctum cōditionatum relinque-
di A. Sed ista veritas conditio-
nata non potest assignari pro
regula ex rationibus quas vl-
timò exposui.

133 Remanet tamen con-
trà hoc difficultas; quoniam
nulla duo objecta non appare-
bant

bant incompossibilia, non fuit
neceffe, vt voluntas illa com-
parauerit inter fe, & appretia-
uerit vnum præ alio. Vt id fol-
uamus, est aduertendum; omnẽ
excessum vnius supra aliud
fundari in aliquo prædicato
absoluto, quod ab vno partici-
petur vsque ad tantum gra-
dum, & ab alio vsque ad tan-
tum; Ex quarum deinde quã-
titarum comparatione resul-
tat denominatio excessus in
altera. Ex g. ideò A. est maius
quàm B. quia A. est bipalma-
re, & B. palmare. Aliquæ sunt
tamen res, in quibus nõ possu-
mus cõstituere nomina tãræ,
vel tantæ magnitudinis ab-
solutæ propter rationes quas
attulimus n. 114. & seqq. agẽ-
tes de motu & voluntate

te imperatis potentiaē execu-
tiuaē exteriori. Quin ob easdē
rationes non possumus impo-
nere nomina magnitudinis
absolutaē gradibus intensiōnis
etiam qualitatum maximē sē-
sibilem, vt caloris, frigoris
&c. quia scilicet illarum in-
tensio apparet maior, vel mi-
nor pro diuersa affectiōne or-
gani, vt quisque experitur in
se ipso alijs, & alijs tempori-
bus; ex quo idem præsumi-
mus de cæteris hominibus; ac
proinde non possumus esse
certi, quòd dum designamus
calorem, qui est in hac aqua
ex g. cæteri experiantur ibi
tantam intensiōnem, quantā
nos experimur, atque adeò in-
telligant per nomen quod in-
ter nos atque illos statuitur, il-
lam

lam intensionem, quam intelligimus nos. Quo circa hæc nomina significantia tantam magnitudinem potuerunt solum imponi magnitudini extensionis, quippe quæ potest esse certa ex super impositione alicuius determinatæ, & indiuiduæ mensuræ, ex g. palmi, in qua omnes nominis impositores conueniant, & quæ in loco publico asseruetur, vt cūctis pateat. Et aliquid simile fit in designandis nominibus pro magnitudine ponderis.

134 Sicut tamen vnusquisque experitur magnitudinem absolutam caloris, frigoris &c. ex qua per memoriam statim colligit, A. ex g. fuisse frigidius, quàm B. vbi excessus est

nota-

notabilis; ità quisque experi-
 tur in se magnitudinem abso-
 lutam amoris, ex qua statim
 colligit, vbi excessus fuit no-
 tabilis, se magis per amorem
 appetiisse A. quàm B. Ex hac
 ergò regula infertur solutio
 multarū interrogationū, ex g.
 cur validè ordinetur excom-
 municatus ignoratus ab ordi-
 nante. Quamuis enim ordi-
 nans amauerit hoc obiectum
 quod est, *non ordinare excom-
 municatum ne ignoratum quidē;*
 magis tamen amauit, & de-
 buit amare hoc aliud quod
 est, *non facere Ordinationem in-
 ualidam ex defectu intentionis,*
 propter grauissima incommo-
 da, quæ sequerentur, si de
 hac inualiditate posset pru-
 denter ex defectu intentionis
 du-

dubitari. E contrario dās eleemosynam pauperi ficto censeatur magis amare hoc quod est; *non transferre dominium pecunie in deceptorem, quàm transferre illud in hunc hominē.* Ergò non transfert. Et per hoc tandē explicatur id quod dicitur in 1. 2. de ignorantia antecedenti, vel comitanti quando enim negatio prædicati ignorati magis amabatur actu vel habitu, quàm prædicatum in actione scitum, dicitur actus esse ortus ex ignorantia antecedenti quando secus ex comitanti.

135 Quod si amor appetitiuus inter duo obiecta simul volita, & materialiter impossibilia fuerit æqualis, nihil agitur. Neutra enim pars est
ma

magis volita, quam nolita. Qui casus licet videatur metaphysicus quoad veritatem, potest tamen moraliter contingere ut de tali excessu omninò dubitemus, vel habeamus utrinque probabilitatem, & in eo casu servandæ sunt communes regulæ de re dubia, vel de utrinque probabili.

136 Reliquum est constituere regulas super altera parte quæstionis, hoc est quando duæ voluntates aut formaliter aut materialiter oppositæ non extiterunt simul; Et quidem si posterior voluntas fuerit cum memoria, & reuocatione prioris oppositæ, certum est posteriorem esse præferendam. Unusquisque enim vali-
dè

dè reuocat eas voluntates, per
quas non transtulit ius in al-
terum: quippe se sibi nemo po-
test obligare. Quocircà per
voluntatem præteritam nemo
perdit potestatem dominij præ-
sentis. Imò si homines semper
actu cogitarent de omnibus
ijs rebus quas habent in do-
minio, voluntas præterita ef-
set planè inefficax in ordine
ad disponendum de rebus
nunc, & ad obligandos sub-
ditos nunc. Sed propter ne-
cessariam distractionē cogita-
tionis humanæ expediens fuit
vt de rebus meis fiat nunc id
quod vltima vice decreui fa-
ciendū de illis in ordine ad hoc
tempus; hoc enim est verifimi-
le quod mihi postea placebit,
cū illud factum rescinero.

Quan-

137 Quando autem voluntas posterior non reuocat priorem quia non cognoscitur impossibilitas inter obiecta vtriusque, tunc decernendum est de illis duobus ac si coexisterent, & illa præualet quæ magis appetitiuè amat obiectum. Ita si Abissinus semel decreuit non inire coniugium indissolubile; & postea decernit inire verum coniugium hic & nunc ignorans de ratione veri coniugij esse indissolubilitatem, sed minus appetitiuè amans nunc coniugium, quam antea ama-uerit negationem coniugij indissolubilis, nihil agit. Item si Sacerdos heri applicauit sacrificium hodiernum pro Patre, ac hodiè immemor applicat illud

illud idem pro amico, præualet applicatio hesternæ, quippe quæ magis appetitiuè amauit obiectum suum, quàm hodierna. Nam illa volūtas præterita non fuit reuocata, ac proinde moraliter perseuerat; sicut ergo præualeret si actu existeret, ita præualet de facto. Si tamen illæ voluntates fuerint æquales appetitiuè posterior præualet, & pariter præualet in dubio vtra fuerit maior. Potior enim est conditio volūtatæ præsentis, quàm præteritæ, cum præterita ex sola præsumptione habeat efficacitatem, vt explicauimus. Inter præteritas verò præsumptio potior est pro voluntate posteriori vt pote postquã minor mutatio est facta in nobis.

Quod

138 Quod si volūtas præ-
sens aut posterior sit formali-
ter opposita priori, hoc est, ve-
lit obiectū explicitè contra-
dictorium, tunc aliqui putant
adhuc priorem præualere, si
hæc fuerit vniuersalior, aut si
habuerit clausulam irritatiuā
cuiuscumque contrariæ po-
sterioris, vno verbo si habuerit
reflexionem suprā omnem
voluntatem oppositam poste-
riorem, eamque ex tunc irrita-
uerit; quod confirmatur exē-
plo testamenti prioris, quod
præualet posteriori, si prius ha-
buit clausulam irritātem cu-
iuslibet testamenti oppositi,
quæ clausula postea non reuo-
cetur in testamēto posteriore.

139 Hæc tamen doctrina
nobis nō prōbatur. Quis enim
dicat,

dicat, si Sacerdos . qui heri applicauit sacrificium futurum . hodiernum pro amico cum clausula irritatiua cuiuscumq; futuræ applicationis cōtrarię, postea immemor huius voluntatis applicet illud idem pro suo Patre , qui ex improviso est mortuus , priorem voluntatem potius quàm posteriorem habituram effectum. *Tota ergò efficacia illius clausule irritantis , & illius reflexionis reuocantis omnem voluntatē posteriorem oppositam consistit in hoc, vt aliqua ignorantia antecedens inualidet actū, quæ alias eum non inualidaret . Pro qua re aduertendum est, non fuisse expediens vt esset nullus, omnis actus qui elicitor ex ignorantia, vel inad-*

K

uer-

uertentia oppositionis cum
alio obiecto magis amato in
particulari. E.g. sæpè Princeps
concedit aliquid petenti falsò
putans eum esse sibi beneuo-
lū, quem si sciret esse sibi ma-
leuolum, nihil ei concederet.
Nec tamen eiusmodi conces-
siones sunt irritæ. Si enim hoc
esset, dubitari posset frequen-
tissimè de validitate legum,
concessionum, donationum
&c. Quocircà ius naturale, &
positiuum obligant ad habē-
dam quamdam voluntatem,
præualem vniuersalem,
per quam magis ametur vali-
ditas talis actus ritè facti hic,
& nunc quàm negatio alicu-
ius obiecti mali, & displicentis
in quod per talem actū igno-
ranter incurrimus : exceptis
qui-

quibusdam certis, & determinatis obiectis ad quæ homines communiter, & vehementer afficiuntur, per quorum proinde ignorantiam ius naturale, vel positivum voluit actum esse irritum.

140 Cæterum sicut Princeps potest condere legem, qua statuat inualidam fore omnem concessionem in tali certa circumstantia si hæc à Principe ignoretur, ita potest idem statuere unusquisque priuatus in rebus, super quibus habet ius disponendi; & quidē id potest licitè; dummodo id innotescat alijs ad quos pertinebit; quomodo lex Principis innotescit toti populo. Et quia vota, applicationes sacrificiorum, & alia huiusmodi

K z per.

pertinent ad solum Deū, ideò in ordine ad illa satis est si hæc voluntas pateat Deo. In ordine verò ad alia in quibus agitur de præiudicio tertij teneatur agens id patefacere ipsi tertio; quod ni fecerit, in foro externo perinde iudicatur ac si illæ clausulæ irritatiuæ clandestinæ fuerint postea reuocatae per ipsum actum manifestū contrarium: tenebatur enim agens eas vel manifestare, vel reuocare. In foro tamen interno, actus est nullus, si re ipsa reuocatae non fuerint. Imò etiã in foro externo illæ clausulæ irritatiuæ sustinentur, quando vel ob iustum metum, vel ex alia causâ licebat eas alteri nō aperire.

141 Interest tamen inter
leges

leges Principum, vel actus priuatorum inferentes obligationem actiuam, aut passiuam, alicui tertio ex vna parte, & inter alios actus priuatorum respicientes solum Deum de quibus supra, ex alia parte; Nam leges, tanquam publica mensura liciti, atque illiciti debent esse manifestæ, & indubiæ. Quo circà etiam si fortè Princeps quando aliquid concedit, multò plus amat, validitatem huius concessio- nis, quàm antea amauerit negationem concessio- nis valide futuræ in tali circumstantia ignorata, adhuc cōcessio erit nulla, ex vi illius annullatio- nis vniuersalis si lex illa fuit legitimè promulgata; Et idem valet de actibus priuatorum.

dantibus ius, aut obligantibus tertium, adeòque præbētibus aliqualem mensuram liciti, & illiciti ipsi tertio. At verò actus priuatorum respicientes solum Deum, cuiusmodi sunt applicationes sacrificiorum, & vota, habent validitatem, quamvis non sit reuocata explicitè clausula præcedēs annullatiua, & palàm promulgata, dummodo ipsi actus ferantur in obiectum maiori affectu appetitiuo, quàm fuerit ille per quem agens voluit non valere suum actum gestū sine memoria contrarię voluntatis præcedentis, Deus enim benè, & sine vlla ambiguitate videt, an hic excessus amoris verificetur nec ne.

142 Ac proinde si quis decer-

cernat nunquam emittere, vota, & velit ea omnia si fortè immemor huius præsentis voluntatis emiserit esse irrita, nisi explicitè reuocet volūtatē præsentem, idque promulget; Et postea horum planè immemor, sed ex seria deliberatione, & maiore voluntate appetitiua emittat aliquod votum, tenebitur illud seruare. Secūs est de professione: nam hæc inuoluit contractum cum Religione, ac proinde eius validitas debet esse exteriùs nota. Quare de illa philosophandum est sicut de contractibus, & sicut mox dicemus de Sacramentis.

143 In Sacramentis ergò si clausula annullatiua sit à ministro legitimè promulga-

K 4 ta

ta, quamuis posterior volūtas opposita esset maior, non sufficeret ad validitatem, quia, validitas Sacramēti in eo casu non esset sensibilis, quippe intentio per signa externa non constaret. Si verò talis clausula annullatiua sit promulgata, sed non legitimè, perinde est ac si sit mente retenta, nam præsumptio est quòd sit reuocata, quoniam ille ita facere tenetur, & dū ministrat, censetur habere omnem illam intentionem quam debet, ac proinde eius intentio conficiendi Sacramentum modò adsit, est sufficienter sensibilis per actionem externam. Aderit verò tunc sufficiens intentio, si detur ille excessus amoris, quem supra exposuimus.

In

De Sacrauen. Cap. XI. 225

In quo casu pariter erit valida professio facta contra clausulam irritatiuam omnis voti futuri mente retentā. Et quoniam hæc clausula quatenus vult annullare professionem futurā, exteriùs validā, est de obiecto illicito, & ex alia parte voluntas non profitendi exteriùs nisi validè, est de obiecto necessario ad amicitiam Dei, semper censeri debet hæc volūtas fuisse appetitiuè maior quàm illa, & sic professio censetur valida.

K S CA-